

Stuart Moses Graham, Founder of the *Bosnian Bible Translation Project*

Jedan prijatelj me upozorio da novi biblijski prijevod nije ništa novo pod suncem, ali ako se ikada odlučim podržati prevođenje Biblije na bosanski jezik trebam znati da je jedini ispravan način prevođenje cjele Biblije, a ne samo Novogaili Staroga zavjeta. Iako je za to trebalo mnogo više novaca i vremena, bila mi je privilegija i čast raditi sa timom bosanskih intelektualaca koji su nas konačno doveo do zajedničkog cilja – prve cjelovite Bosanske Biblije.

.....

A good friend warned me that a new Bible translation is nothing new under the sun, but if I ever decide to support the translation of the Bible into Bosnian, I need to know that the only correct way is translation of the whole Bible, not just the New or Old Testament. Although it took a lot more money and time, it has been a privilege and an honor to work with a team of Bosnian intellectuals who finally brought us to a common goal – the first comprehensive Bosnian Bible.

Dr Selwyn Black, Founder and Principal at *Apheideo Associates*

Bosanska Biblija me podsjeća na riječi starozavjetnog proroka Izaije, koji kaže:

„Ovako veli Bog, Bog koji pravi put preko mora, i stazu preko silnih voda ... 'Zaboravite što se događalo, i ne razmišljajte o prošlosti. Budite ovdje, budite sada. Evo, ja ću načiniti nešto sasvim novo, sad će nastati; zar ne opažate? Ovdje je! Ja pružam put kroz pustinju, pružiti, rijeke u pustari' ...“

.....

The Bosnian Bible reminds me of the words of the Old Testament prophet Isaiah, which says:

„This is what GOD says, the God who builds a road right through the ocean, who carves a path through pounding waves ... 'Forget about what's happened; don't keep going over old history. Be alert, be present. I'm about to do something brand-new. It's bursting out! Don't you see it? There it is! I'm making a road through the desert, rivers in the badlands'...“

Romana Horvat, ravnateljica daruvarske *Pučke knjižnice i čitaonice*

Znamo svi da je Biblija najprevođenija knjiga, znamo da je najcitiranija, znamo da je najprodavanija, znamo da je Biblija prva knjiga koja je tiskana ... znamo da se kultura današnje civilizacije temelji na Bibliji ... kao i da je Biblija velika inspiracija svim znanstvenicima i umjetnicima... a nama vjernicima posebno ... Zbog svega toga bila mi je iznimna čast predstaviti prvu Bosansku Bibliju ...

.....

We all know that the Bible is the most translated book, we know that the most cited, we know that the best-selling, we know that the Bible was the first book that was printed... We know that the culture of modern civilization is based on the Bible... and that the Bible is great inspiration to all scientists and artists... and to us as believers in particular... Because of all this was an exceptional honor to present the first Bosnian Bible ...

Dr Ivan Markešić, sociolog religije zagrebačkog *Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“*

Svaka knjiga ima svoj put k čitatelju, pa tako i ova. Ova ga ima s razlogom. Naime, ona ne donosi samo „svete tekstove“ u 'novome jeziku', nego ona svojim pojavljivanjem postaje dokument mogućnosti bosanskoga književnog jezika, na isti način kako je to bilo i s hrvatskim književnim jezikom. Nadam se, stoga, da će i ovaj prijevod na bosanski književni jezik židovsko-kršćanskih svetopisamskih tekstova pronaći svoj put do velikoga broja čitatelja različitih etničkih rukavaca kao i različitih vjerezakona i svjetonazora i time im omogućiti da se upoznaju s porukama koje je Svevišnji u različitim povijesnim razdobljima slao pripadnicima različitih kultura i civilizacija, i to na jeziku koji su oni jedino razumjeli. Jer, samo su se razumijevanjem Jahvine/Božje/Alahove poruke u svome vlastitom materinjem jeziku mogli urediti međusobni odnosi ljudi unutar pojedinih zajednica kao i odnos pojedinaca prema drugima i prema sebi samima – od početaka svijeta do danas. A jedan od jezika preko kojega Svevišnji želi poslati svoju poruku ljudima i preko kojeg ti ljudi imaju mogućnost pristupiti mu izravno i bez posrednika jest i bosanski književni jezik, odnosno *Protestantska Biblija* u prijevodu na bosanski jezik, odnosno - još bolje: *Bosanska Biblija*.

.....
Each book has its own way to the reader, and so does this. These have it with a reason. Specifically, it brings not only "sacred texts" in the 'new language', but her appearance becomes able to document the Bosnian Literary Language, in the same way as it was with the Croatian Literary Language. I hope, therefore, that this translation into Bosnian Literary Language Judeo-Christian scriptural texts will found his way to the large number of readers of different ethnic offshoots, religious laws and different points of view and thus enable them to familiarize themselves with the messages that the Almighty in different historical periods sending members of different cultures and civilizations, and in a language which they understand only. Because, just with the understanding of Yahweh/God/Allah message in their own mothers tongue could arrange relations between people within a particular community and the relationship of individuals to others and to ourselves - from the beginning of the World until today. And one of the language through which the Almighty wants to send his message to the people, and through which these people have the ability to access it directly and without intermediates is the Bosnian Literary Language, i.e. *The Protestant Bible* translated into Bosnian, or –much better yet: *The Bosnian Bible*.

Desmond Maxwell, Founder of the *Xplorations Ministries*

The leaven has penetrated the dough, just stand back and watch!!!

.....

Kvasac je prodro u tijesto, samo stani i gledaj !!!

Dr Jaroslav Pecnik, voditelj osječke TV-emisije *(Ne)moć različitosti*

Kod prijevoda Biblije na bosanski prvi puta se radi o tome da su ljudi koji pripadaju islamskom miljeu preveli Bibliju na jezik naroda koji razumijemo ...

.....

In Bible translation into Bosnian first time it is about the people who belong to the Islamic milieu translated the Bible into the language of the people who we understand...

Dr Ismail Palić, profesor sarajevskog Filozofskog fakulteta

Translations of the Bible into Bosnian have changed our whole outlook on life.

.....

Prijevod Biblije na bosanski jezik promijenio je cijeli naš pogled na život.

Akademik Dr Rešid Hafizović, profesor sarajevskog

Fakulteta islamskih nauka

Mislim da su ovim našim biblijskim prijevodom muslimani Bošnjaci pružili ne jednu ruku, nego obje ruke dobre volje prema kršćanima u Bosni i Hercegovini, a to nije nebitna stvar ... Tim činom mi smo još jednom kucnuli na savjest i muslimana i kršćana ... pri tome ne treba gubiti iz vida činjenicu da su baštinici ove dvije religijske tradicije najodgovorniji za očuvanje mira ove planete, jedine na kojoj stojimo ... kako se oni budu ponašali ... ukoliko oni na vrijeme uspiju zaustaviti, ili raskinuti ovaj krug mržnje ... i ako uspiju ove ispružene ruke zadržati u zraku kao jedan vidljivi most nade ... i tako sačuvati sve one najbolje vrijednosti univerzalne božanske baštine ... cijeli svijet će nam biti jako zahvalan na tome ...

.....

I think that with our Bible translation into Bosnian Muslim Bosniaks has provided not one hand but both hands of goodwill towards Christians in Bosnia and Herzegovina, and that is not unimportant thing... By this act, we are once again knocked on the conscience of Muslims and Christians... We should not lose sight of the fact that the heirs of these two religious traditions are most responsible for the preservation of peace on this planet, the only one on which we stand... how they will behave... if they fail to stop in time, or terminate this circle of

hate...and only if they manage to keep the extended hands in the air as one visible bridge of hope...and thus preserve all those best values of universal divine heritage...The world in which everyone will be very grateful for it...and in the way preserve those best values of universal divine heritage...world we will all be very grateful for that...and if they succeed the hands that are provided, it does not matter now more with that hand, keep one as a bridge visible in the air...and from that produce all the best values of the universal divine heritage...the whole World will be very thankful to us ...

Dr Senahid Halilović, profesor sarajevskog Filozofskog fakulteta

Ovaj naš biblijski prijevod na standardni bosanski (književni) jezik nastao je u najboljoj lingvističkoj tradiciji, sa namjerom da aktivira osobnosti jednoga zasebnog bosanskog rukavca, jednog relativno specifičnog bosanskog varijeteta, na temeljima našega nekadašnjeg zajedničkog standardnog jezika ...

.....

This our translation of the Bible into standard Bosnian (literary) language was created in the best linguistic tradition, with the intent to activate the peculiarities of one separate Bosnian branch, one relatively specific Bosnian variety, based on our former common standard language...

James Danneberg, Bible Translator

The Bosnian Bible testifies that the Muslims and Christians may not be brothers, but they are without doubt the cousins... Muslim Bosniaks are indebted to all Christians giving them a Bible in Bosnian ... Now it is up to the Christians to return to them in a similar manner ...

.....

Bosanska Biblija svjedoči da bosanski muslimani i kršćani možda nisu braća, ali su bez sumnje bratići ... Muslimani Bošnjaci su zadužili sve kršćane time što su im dali Bibliju na bosanskom jeziku ... Sada je red na kršćanima da im uzvrate na sličan način ...

Branko Gelemanović, daruvarski župnik

Bosanska Biblija je jedan vrlo zanimljiv kulturni događaj, i vjerski, a pomalo i nacionalni ... iz Biblije se, ove koja je izdana, može isčitati puno toga ... jedna želja da se približi Bibliju možda još jednom dijelu populacije, jednog naroda ... ali moramo priznati da to nije ništa revolucionarno novo ... Biblija u Bosni se čita već stotinama godina ... ipak matram da je to hvale vrijedno, i da je dobro ... jedan, kažem, događaj koji je velik za one koji su i sudjelovali u tome, i koji će tu Bibliju i držati u svojim rukama... ne bih rekao da je to sada neka revolucija ... ali je u svakom slučaju hvale vrijedan događaj.

.....

The Bosnian Bible is a very interesting cultural event, and religious, and a little national too... from the Bible, the one that has been issued, can read out a lot... one wishes to approach the Bible perhaps to one more part of the population of a nation... but we have to admit that it was not anything revolutionary new... The Bible is read in Bosnia for hundreds of years... and I still think that's praiseworthy, and it is good... one, say, an event that is great for those who are engaged in it, and who will behold the Bible in their hands... I would not say that this is a revolution... but in any case it is a praiseworthy event.

Dr Peter Kuzmič, rektor osječkog *Evandeoskog teološkog fakulteta*

Na kraju uvodne riječi hrvatskom prijevodu Biblije Jure Kaštelana kaže: „Svaki novi prijevod Biblije znači kulturni događaj za narod i sredinu u kojoj se javlja.“ Tako i ovaj prvi prijevod Biblije na bosanski jezik predstavlja značajan kulturni događaj ...

Jure Kaštelan svoj glasoviti Uvod započinje riječima: „Biblija je najčitanija i najviše prevedena knjiga koju je dao stvaralački genij čovječanstva. Za kršćane – katolike, pravoslavne i protestante – ona je sveta, inspirirana i kanonska knjiga. Za svakog čovjeka Biblija je istovremeno zbirka povijesnih isprava i književno djelo izvorne i neprolazne umjetničke snage. Ona pripada zajedničkoj kulturi čovječanstva“. U tom duhu kulture, u tom duhu svetiopisamskog traženja onog što je univerzalno, i onog što treba pripadati svim ljudima, treba slaviti i ovaj prvi bosanski biblijski prijevod ... Ja sam se bavio biblijskim prijevodima, i kad bi ste me već pitali da u jednoj kratkoj rečenici kažem koji je dobar biblijski prijevod, ja bih rekao - vjeran izvorniku, i razumljiv suvremeniku ... Ja sam malo zavirio u ovaj bosanski prijevod i mislim da je on vrlo razumljiv suvremeniku. Nisam imao vremena da ga uspoređujem sa hebrejskim starozavjetnim izvornikom i grčkim ... ali mislim da su prevoditelji napravili veliki posao ...

.....

At the end of the introductory words of Croatian translation of the Bible Jure Kaštelan says: "Each new translation of the Bible means a cultural event for people and the environment in

which it occurs." So this first translation of the Bible into the Bosnian language is a significant cultural event ...

Jure Kaštelan his famous introduction begins with the words: "The Bible is the most widely read and most translated book that gave creative genius of mankind. For Christians - Catholics, Orthodox and Protestants - it is sacred, inspired and canonical book. In same time the Bible is for every man a collection of historical documents and the literary work of original and timeless artistic power. It belongs to a common culture of humanity." In this spirit of culture, in this spirit of scriptural seeking what is universal and what should belong to all people, we should celebrate this first Bosnian translation of the Bible ... I worked in Bible translations, and if you asked me that in one short sentence saying that a good translation of the Bible is, I would say - faithful to the original, and understandable to contemporary ... I looked a little into the Bosnian translation and I think that is very understandable to contemporaries. I have not yet had time to compare it with the original Hebrew Old Testament and Greek ... for that we still have time ... but I think the translators did a great job ...

John Hamilton, member of the *Saintfield Road Presbyterian Church*

About 10 or 11 years ago, I helped some people to make contacts with colleagues in *Wycliffe Bible Translators*. These people, in N. Ireland and Bosnia, set out on a dream. Yesterday I held the fruit of that dream in my hands.

Back then, linguistic wisdom declared that Bosnians, Serbs and Croats could all understand the Bible in Serbo-Croat. Even today, *The Ethnologue* references to Bosnian, Serbian and Croatian all state – *Bible: 1804–1968*. In other words, there was a Bible developed over that time span that is mutually understandable to all three language groups.

However the Bosnian conflict of the 1990s, and the subsequent independence of Bosnia-Herzegovina, has resulted in a nationalisation of all three languages.

While linguistically, there was no pressing reason for a translation of the Bible into Bosnian, there were very strong socio-linguistic reasons for doing so. Bosnian Christians, with clear memories of Serbian war crimes, wanted a Bible of their own.

The Bible in modern Bosnian is now complete. The translation was done by a group of Bosniak scholars in Sarajevo with supervision from an experienced Bible translator.

.....

Prije nekih 10 ili 11 godina pomogao sam nekim ljudima da uspostave kontakt sa mojim kolegama, biblijskim prevoditeljima iz *Wycliffe Bible Translators*.

Ti su ljudi, iz Sjeverne Irske i Bosne i Hercegovine, tada imali svoj san.

Jučer sam u ruke dobio plodove toga sna.

Sve do nedavno je jezička znanost tvrdila kako i Bošnjaci, i Srbi i Hrvati mogu razumjeti Bibliju na srpsko-hrvatskom jeziku. Čak i danas časopis *The Ethnologies* tvrdi da su sve Biblije, nastale od 1804. do 1968. godine, bile i na bosanskom, i na srpskom i na hrvatskom jeziku. Drugim riječima, Biblije nastale u tome razdoblju mogle su podjednako razumjeti sve tri jezične skupine.

Međutim, bosansko-hercegovački konflikt tokom 1990-ih, i posljedična neovisnost Bosne i Hercegovine, rezultirali su nacionalizacijom sva tri jezika.

Iako lingvistički nije bilo prijekog razloga za prevođenje Biblije na bosanski jezik, postojali su vrlo jaki socio-lingvistički razlozi da se to učini.

Biblija na suvremenom bosanskom jeziku je završena. Prijevod je uradila skupina bošnjačkih znanstvenika iz Sarajeva, pod nadzorom iskusnog biblijskog prevoditelja.

Do koga je stigla Biblija:

- Predsjednik RH
- Nacionalna i sveučilišna .. Gradska zagreb ... Filozofski fakultet ...
- Gradonačelnik Daruvara ... Osijeka ...
- Dr Ivan Cifrić
- Religijski program HTV ...
- KBC ... Franjevačka teologija Zagreb ...
- Osijek TV Jaroslav Pecnik
- Bjelovarski list
- Pučka knjižnica Daruvar
- Adventisti .. adventistički koledž ... adventistički list Znaci vremena
- ETF Osijek ... Pentekostalna crkva osijek ...
- Baptistski savez
- Biblijski institut Zagreb ...
- KBF

- Institut Ivo Pilar
- Protestantska crkva Zagreb Islamska Zagreb ... islamska gimnazija ...
- Islamska Rijeka ...
- Biblioteka Rijeka
- BiH (BC Sarajevo, Biblijski institut F BiH ... Tuzla krstjanska zajednica ... BC Tuzla ...
Mato Zovkić, gradonačelnik Tuzle)

Cijenu ... 150,00 HRK (hrvatskih kuna) ... 40 BAM (bosanskih maraka) ... 20 EUR ... 30
USD ... 2250,00

- RKC svećenik iz Daruvara (na Radio-Daruvaru).....